

Schoolveiligheidsplan Kindcentrum De Koekoek 2023-2024

Kindcentrum De Koekoek

Inleiding

Een sociaal en fysiek veilige omgeving zijn een belangrijke voorwaarde om te kunnen leren en werken. De Koekoek is een positieve sociale gemeenschap waar een expliciete sociale en morele norm aanwezig is. Deze norm zorgt ervoor dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar en allemaal verantwoordelijkheid dragen voor onze gemeenschap. Deze norm moet er ook voor zorgen dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft.

Ons kind-centrum is een leefgemeenschap waar kinderen, leerkrachten, pedagogisch medewerkers, ouders en de omgeving op democratische wijze samenleven en werken.

Een belangrijke voorwaarde voor het realiseren van een goed leef- en werkklimaat is ons uitgangspunt: 'Vreedzaamheid'. Wij handelen vanuit onze grondwet: 'Op de Koekoek horen we bij elkaar. Ik zorg voor de ander, mijzelf en de omgeving.' In het doen en laten van leerkrachten en leerlingen loopt dit als een rode draad door de school. De leerkrachten zijn in hun manier van omgaan met elkaar en met de leerlingen, in hun keuzes, in hun meningen, in hun stellingname t.a.v. bepaalde zaken, een voorbeeld voor de kinderen. Zij laten zien wat de 'waarden en normen' van de school zijn en hoe je vreedzaam met anderen omgaat.

Onze kernwaarden zijn gebaseerd op respect, verantwoordelijkheid en samenwerken.

Respect: We hebben respect voor elkaar, de omgeving en onszelf.

Verantwoordelijkheid: We zijn verantwoordelijk voor ons eigen doen en laten en ook voor de andere kinderen.

Samenwerken: We zijn loyaal aan elkaar en streven naar kwaliteit in de relaties.

- <https://www.spoutrecht.nl/home/over-spo/visie-en-koersplan/goede-structuur/>

Preventieve aanpak

De sociale veiligheid

Ons uitgangspunt voor het beleid inzake sociale veiligheid is het programma 'Vreedzaam'.

Vreedzaam is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we leerlingen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving.

Met Vreedzaam besteden we aandacht aan basale sociale-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving, zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen, openstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap.

Wij willen dat kinderen op onze school zich niet alleen optimaal ontwikkelen in de academische vakken, zoals taal en rekenen, maar wij leveren ook een bijdrage aan de sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen. Dat het vreedzame burgers worden die op hun beurt een bijdrage aan de samenleving leveren. Met elke generatie vormen we immers opnieuw onze samenleving.

Onze school is een school waar álle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren. We bevorderen de sociale veiligheid om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen. Hieronder werken we deze preventieve maatregelen nader uit.

Pesten

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- verschil in macht tussen pester en gepeste.

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een *conflict*. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontardt een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de

[Ontruimingsplan De Koekoek vanaf november 2021.docx](#)

structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking. Pesten behoort tot het repertoire van kinderen, en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme.

Wij bieden op onze school een sterk tegenwicht:

- De klas en school is een positieve sociale gemeenschap.
- Een expliciete sociale en morele norm moet aanwezig zijn
- Deze norm moet ervoor zorgen dat we oog hebben voor elkaar.
- Deze norm moet ervoor zorgen dat we rekening houden met elkaar.
- Deze norm moet ervoor zorgen dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap.
- Deze norm moet ervoor zorgen dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft.

Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie. Eén met een ‘inclusief’ groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in.

Aanpak van pesten en sociale onveiligheid

Als er zich toch pestincidenten voordoen, gaan we altijd eerst na of het programma van Vreedzaam goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig. We hanteren daarbij een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen.

De fysieke veiligheid

Wij zorgen dat er jaarlijks minimaal 8 BHV'ers in ons team opgeleid en gecertificeerd zijn.

Zij zorgen ervoor dat het ontruimingsplan jaarlijks geactualiseerd is en er afspraken zijn gemaakt met de kinderopvang in ons gebouw. Minimaal twee keer per jaar vindt er een “ontruimingsoefening” plaats.

Signaleren en effectief handelen bij signalen, grensoverschrijdend gedrag en incidenten

Om de sociale veiligheid in de school en in de groepen te monitoren werken we cyclisch in een proces van waarnemen, begrijpen, wegen, plannen, handelen en evalueren. In dat proces speelt de sensitiviteit en de responsiviteit van de leerkracht zich bewust en vertraagd af. De leerkracht, samen met de leerling en ouders, observeert en weegt, na analyse van het gedrag af welke interventies gekozen moeten worden met het oog op groeimogelijkheden van het kind en de groep en komt zo tot gericht handelen. Dit proces wordt bewust afgesloten met evaluatie en reflectie. Het cyclische werken speelt zich in de jaarcyclus van een cursusjaar herhaald af. Hieronder worden de verschillende stappen binnen deze cyclus nader omschreven:

1. De periode van groepsvorming.

Vanaf de eerste dag start het bewust waarnemen van de leerkracht en richt hij zich op de groepsdynamica en de interventies die nodig zijn om de groep tot een groep te laten worden. We werken preventief op groepsniveau en op leerling niveau met de handelingssuggesties om ondersteuning te bieden aan de sociaal-emotionele ontwikkeling. Concreet betekent dit dat we de eerste weken van het schooljaar 3x per week een les vanuit Vreedzaam aanbieden en dit aanvullen met andere activiteiten die het leren kennen van elkaar ondersteunen.

2. De fase van waarnemen.

De leerkracht observeert in verschillende situaties. Daarnaast vullen alle leerlingen van groep 3 t/m 8 de Hart & Handen vragenlijsten van het LVS IEP in.

3. De fase van begrijpen.

Met de informatie vanuit observaties in combinatie met de sociaal emotionele resultaten vanuit IEP, voert elke leerkracht een SEO-groepsbespreking met de Intern begeleider en de coördinator Vreedzaam. Voorbeelden van vragen die tijdens dit gesprek besproken worden zijn: Is de sfeer in de groep veilig voor alle leerlingen? Waar is deze groep sterk in? Zijn er individuele leerlingen die iets extra's nodig hebben op sociaal-emotioneel gebied?

4. De fase van wegen.

Gedurende het gesprek komen we uit bij de vraag: Welke ontwikkelstap gun je deze groep en hoe ga je hen hierbij helpen/wat heb je nodig? We richten ons hierbij in eerste instantie op de behoeften van de groep en kijken vervolgens of er ook persoonlijke doelen gewenst zijn.

5. De fase van plannen.

Vervolgens stelt de leerkracht een plan van aanpak op.

Aan welk groepsdoel ga je de komende maanden werken? Welke middelen ga je inzetten om aan dit doel te werken? Hoe betrek je de groep bij dit doel? Hoe meet je of het doel behaald is?

Daarnaast is er ruimte voor het stellen van individuele doelen.

- [Beleid - Beleidsplan agressie, geweld en seksuele intimidatie.pdf - Alle documenten \(sharepoint.com\)](#)
- Klachtenregeling via [Regelingen – SPO Utrecht](#)
- Protocol medisch handelen via [Regelingen – SPO Utrecht](#)
- Reglement disciplinaire maatregelen [Reglement-disciplinaire-maatregelen-2017.pdf \(spoutrecht.nl\)](#)
- Gedragscode [Gedragscode-Personeel-SPO-Utrecht-2017-IPB-7.2.pdf \(spoutrecht.nl\)](#)
- [Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling | Augeo](#)

6. De fase van handelen.

We voeren dit plan uit, na afstemming met de groep en/of de leerling, en zo nodig met de ouders.

7. De fase van evalueren.

De leerkracht evalueert iedere dag op zijn/haar handelen. Daarnaast wordt in de cyclus aan het eind van een planperiode geëvalueerd of deze aanpak de groep of de leerling geholpen heeft. We reflecteren op ons handelen en stellen ons de vraag of het 'mij' gelukt is om deze groep en leerling(en) verder te helpen in hun sociaal-emotionele ontwikkeling. In maart/april vullen de leerlingen nogmaals de SEO vragenlijsten van het LVS Iep in. Deze informatie vormt, samen met de observaties van de leerkracht en het plan van aanpak, de basis voor een tweede groepsbespreking SEO. Ook deze gesprekken worden gevoerd met de IB'er en de coördinator Vreedzaam.

Terugkoppeling naar directie: Na beide rondes van de groepsbesprekingen SEO vindt er een terugkoppeling plaats richting de directie. Hoe is de sfeer in de verschillende groepen? Welke sociaal-emotionele doelen zijn gesteld? Zijn er extra interventies nodig op groeps- of schoolniveau?

Het programma Vreedzaam is ons fundament voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. We noemen een paar belangrijke elementen van het programma, naast de wekelijkse lessen die leerlingen in alle groepen ondergaan.

Uitdragen van een positieve sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Leerlingen zijn gevoelig voor de vraag: 'wat wordt er hier van mij verwacht?' Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen. Dit doen we onder andere door:

- de grondwet en het logo van De Vreedzame School hangen zichtbaar in de school;
- directe correctie van gedrag van kinderen dat haaks staat op de norm;
- aanwezigheid van de teamleden bij de ingang van de school om de leerlingen 's ochtends te begroeten, hen aan te spreken, een opsteker te geven, belangstellend te informeren, enzovoort.

De klas en school: een gemeenschap

We willen alle leerlingen het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van de leefgemeenschap die de school en de klas vormen, dat hun aanwezigheid 'verschil maakt' en dat de klas of de school minder leuk zal zijn als hij of zij er niet bij is. Dit doen we onder andere door kinderen veel te laten samenwerken met verschillende leerlingen (denk aan spelend leren, coöperatieve werkvormen, IPC), door samen omgangsafspraken te maken en samen te bedenken welke taken er in de klas zijn en die met elkaar verdelen.

Het voorgaande heeft evenzeer betrekking op de school. Het maakt veel uit of leerlingen zich verbonden voelen met de school als geheel als zij de school als een gemeenschap ervaren. Die gemeenschap bestaat dan – als

het goed is – uit alle andere leerlingen, alle leerkrachten en alle ouders. Hieronder een overzicht van alle activiteiten die wij organiseren om de gemeenschap te versterken:

Samenwerken

Op de Koekoek wordt veel samengewerkt, zowel binnen als buiten de klas. Denk hierbij aan IPC projecten die minibouwbreed worden uitgevoerd, aan tutorlezen waar oudere leerlingen de jongeren ondersteunen en aan de leerlingenraad, de kindredactie, de mediators

Check-in

In alle groepen wordt dagelijks gestart met een check-in. Hoe zit iedereen erbij? Kinderen worden uitgenodigd om met de klas te delen waarom ze blij, enthousiast, verdrietig of boos zijn. Kinderen oefenen hiermee hun emoties onder woorden te brengen en te delen. Ook leren de kinderen naar elkaar te luisteren, rekening met elkaar te houden en zich in een ander te verplaatsen.

Groepsvergaderingen

Vanaf midden groep 4 wordt (minimaal) 2 keer per Blok van Vreedzaam, naast de lessen, een groepsvergadering georganiseerd. De groepsvergaderingen hebben als doel om met elkaar in gesprek te gaan over sociale thema's die leven in de groep. In groep 4 wordt de groepsvergadering nog geleid door de leerkracht, maar richting groep 8 wordt de verantwoordelijkheid steeds meer overgenomen door de leerlingen. Zo kan er bijvoorbeeld gewerkt worden met een voorzitter, tijdsbewaker en notulist.

Leerlingenraad

De leerlingenraad is een platform van enthousiaste gekozen leerlingen, die zich inzetten voor een goede en prettige gang van zaken op onze school. Elk jaar worden er, uit alle groepen 5 t/m 8, 2 leerlingen verkozen door hun klas, om deel te nemen aan deze raad. Ze worden begeleid door de coördinator Vreedzaam. Door medeverantwoordelijkheid bij de kinderen te leggen, raken ze meer betrokken bij wat er zoal op en rond de school gebeurt. Ze hebben inbreng en zijn daardoor medeverantwoordelijk voor het reilen en zeilen op onze school.

Kind-redactie

Het doel van de kind-redactie is om het nieuws op onze school te tonen. Alles wat er speelt op onze school, wordt door ons “gevangen”. Dit nieuws wordt gevangen in een Koekoekskrant, welke 2 tot 3 keer per jaar uitkomt. In de kind-reactie zitten leerlingen van groep 5 t/m 8. De redactie wordt begeleid door de coördinator Vreedzaam.

Wijkraad:

In samenwerking met DOCK wordt er jaarlijks een vreedzame wijkraad opgericht. Elk jaar is er plek voor 4 leerlingen van de Koekoek uit de groepen 6 & 7. In de wijkraad wordt samengewerkt met leerlingen van de dokter Boshschool en de Fakkel. De wijkraad onderzoekt welke verbetermogelijkheden/wensen er zijn in de wijk en zetten zich hiervoor in.

De Koekoekshow

Twee keer in het jaar organiseren we de Koekoekshow. Het doel van de Koekoekshow is dat iedere groep laat zien waar ze mee bezig zijn en presenteren zichzelf aan hun mede-school-bewoners. De Koekoekshow wordt georganiseerd door de leerlingenraad i.s.w.de coördinator Vreedzaam. Bij de tweede Koekoekshow zijn ook ouders welkom om te komen kijken.

Mediatoren

Vanuit de methode Vreedzaam werken wij op de Koekoek met mediators. Alle leerlingen van groep 6 krijgen hiervoor een training aangeboden waarna zij ervoor mogen kiezen te solliciteren voor de rol als mediator. In groep 7 en 8 zijn zij, volgens een rooster, zichtbaar op het plein aanwezig om leerlingen te helpen bij het oplossen van conflicten.

Investeren in de relatie met de leerlingen

We vinden dat wij met alle leerlingen een goede relatie onderhouden. Dat is een voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen van onze leerkrachten dat ze investeren in het leren kennen van de eigen leerlingen en in de onderlinge relatie. Ieder kind moet voelen dat het ertoe doet, dat de leerkracht het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is. Alle leerkrachten zorgen ervoor dat ze aan het begin van het jaar met iedere leerling een gesprekje voeren over persoonlijke zaken als: dingen waar ze tegenop zien, die ze leuk vinden of spannend, hoe het thuis gaat en wat ze graag doen na schooltijd.

Vier keer in het jaar voeren we kind-gesprekken met ieder kind (vanaf groep 2). Dit doen we om het welbevinden en betrokkenheid met het kind te bespreken maar ook om de persoonlijke leerdoelen en de schoolresultaten te bespreken.

Leerlingen worden medeverantwoordelijk

Als de klas een gemeenschap is, dan voelen leerlingen zich betrokken bij en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de klas. Bij ons op school krijgen leerlingen een stem, en leren zij die stem op een verantwoorde wijze te gebruiken. We geven leerlingen niet zozeer een stem om op te komen voor hun eigen belang, maar we willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang. We willen dat zij hun steentje bijdragen aan het algemeen belang, aan de gemeenschap. En daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen. Praktijkvoorbeelden hiervan zijn de leerlingenraad, de kind-redactie en de groepsvergaderingen.

Opstakers

We streven naar een positief sociaal klimaat, waarin ieder kind zich veilig voelt, waarin respect is voor elkaar en waarin iedereen makkelijk samenwerkt met iedereen. Een op het eerste gezicht eenvoudig, maar zeer belangrijk middel om hiertoe te komen is het geven van 'opstekers', of complimenten.

Kinderen (niet alleen kinderen, dat geldt helaas ook voor ons volwassenen) hebben de neiging om de negatieve gedragingen te benoemen, en het positieve als vanzelfsprekend te beschouwen. Met behulp van 'Vreedzaam' leren we iedereen heel bewust positief gedrag te benoemen in de vorm van een 'opstecker'.

Als iedereen in de groep in staat is om elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er langzamerhand een steeds positievere sfeer in de groep. En daarmee een cultuur waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat goed gaat. Een klimaat waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, zich gewaardeerd weten, het gevoel hebben dat het ertoe doet dat ze er zijn. Om ervoor te zorgen dat het geven en ontvangen van opstekers de aandacht krijgt die het verdient, zorgt elke groep voor afwisselende opstekerroutines. Hierbij valt te denken aan het zonnetje van de dag, de vreedzame koning(in), het gouden hart, opsteckerbriefjes, etc.

Een grondwet: basisregels in de school (ons DNA)

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de sociale norm is. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus van belang. Bij ons op school hebben we een **grondwet**: een set **basisregels** die vervolgens uitgewerkt kunnen worden in concrete verwachtingen ten aanzien van het gedrag. We kiezen er mede voor om de term "grondwet" te gebruiken om kracht aan onze beginwaarden mee te geven: "Zo doen we dat bij ons op school."

Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van de school. Vreedzaam biedt hiervoor een expliciet pedagogisch kader. Zoals eerder vermeld, is het streven met het programma Vreedzaam dat kinderen:

- op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen;
- conflicten constructief kunnen oplossen;
- zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap;
- open staan voor verschillen tussen mensen.

Deze doelen zijn terug te vinden in de thema's van de lesblokken, in positieve bewoordingen gevat:

1. We horen bij elkaar
2. We lossen conflicten zelf op
3. We hebben oor voor elkaar
4. We hebben hart voor elkaar
5. We dragen allemaal een steentje bij
6. We zijn allemaal anders.

Onze grondwet luidt: **"Wij horen bij elkaar: ik zorg voor de ander, mijzelf en de omgeving"**

Van grondwet naar groepsregels en omgangsafspraken

In ons dagelijks handelen streven wij ernaar de grondwet zoveel mogelijk uit te dragen. Wij realiseren ons dat we hier een voorbeeldfunctie in hebben en houden elkaar hier dan ook scherp op.

Deze **grondwet** vormt een soort 'kapstok' waaraan de **groepsregels** worden 'opgehangen'. In de lessen van De Vreedzame School (in blok 1) wordt samen met de leerlingen gesproken over de grondwet, de eigen groepsregels. De omgangsafspraken worden door elke klas met elkaar gemaakt om ervoor te zorgen dat het voor iedereen in de klas prettig en veilig is. De regels worden door volwassenen opgesteld, de leerlingen maken samen (omgang)afspraken. De vuistregel: "Regels waar nodig, afspraken waar mogelijk", wordt hierbij gebruikt. Aan het begin van het jaar, tijdens blok 1 maakt iedere leerkracht in zijn of haar groep bekend welke **groepsregels** er gelden in de klas. Daarbij wordt de link gelegd met de grondwet op schoolniveau, zodat kinderen begrijpen dat de groepsregels afgeleid zijn van de grondwet. 'De grondwet geldt voor de hele school en dit zijn de regels van de groep!' Om die reden zijn de grondwetregels in iedere groep aanwezig.

Aanleren en handhaven van gedragsregels

Met het opstellen van gedragsregels zijn we er nog niet. Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort, moet vrijwel altijd worden **aangeleerd**. Dus, zeker bij jonge leerlingen, oefenen we de gedragsregels met de hele klas. Maar het opstellen van regels en het aanleren van het bijbehorende gedrag is op zich ook nog niet voldoende. Het **handhaven** van regels vraagt ook iets aan **gedrag van de leerkracht** (of andere volwassenen in de school). Bijvoorbeeld:

- Modelgedrag vertonen;
- Leerlingen herinneren aan de regel;
- Leerlingen bevragen als ze zich toch niet aan de regel houden en een opsteker geven als ze het vervolgens wel doen;
- Leerlingen aanspreken die zich niet aan de regel houden.

Om het naleven van gedragsregels te bevorderen, is het tevens van belang dat:

- Alle leerkrachten in de klassen regelmatig terugkomen op een of meer regels waar de leerlingen moeite mee hebben door de gedragsinstructie in de klas te herhalen;
- Alle volwassenen in de school helpen bij het toezicht houden op het naleven van de regel; we zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor alle leerlingen binnen ons kindcentrum.

Daarnaast zijn wij ons ervan bewust dat het functioneren van ons team onderling van directe invloed is op de sociale veiligheid in de school.

Bij het overtreden van de regels: zinvol straffen

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken. Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen zijn maatregelen of straffen nodig. We zijn ons ervan bewust dat straffen niet altijd leidt tot de gewenste gedragsverandering, eerder tot meegaandheid: het volgen van de regels uit angst voor maatregelen. Het bezwaar hiervan is dat de leerling niet zelf nadenkt, niet reflecteert op zijn of haar eigen gedrag en op alternatieven voor dat gedrag. Er zijn enkele voorwaarden voor een 'zinvolle' straf, een straf die wel kan leiden tot verandering van gedrag. Wil een straf zinvol zijn, dan moet rekening worden gehouden met de behoefte van de leerling aan relatie, autonomie en competentie:

- Relatie: we spreken de leerling individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen. ('Wout, ik vind je een leuke jongen, maar wat je nu hebt gedaan, kan echt niet!')
- Autonomie: We zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van dat plan. ('Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?')
- Competentie: We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. En we laten onze waardering blijken als dat lukt. ('Ik weet zeker dat je daartoe in staat bent. Zo ken ik je. Fijn dat je dat zo hebt gedaan!')

Een ander belangrijk aspect van een 'zinvolle' straf is **eigenaarschap**. Straffen kunnen tot gedragsverandering leiden als de dader de straf als zinvol ervaart. Dat gebeurt vaak pas als de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem en vervolgens zelf wil nadenken over de oplossing ervan. We steken dus eerst tijd en energie in het bewust maken van de leerling dat het vooral zijn of haar probleem is. Daarna kan de leerling gevraagd worden of hij of zij er iets aan wil doen en indien dat het geval is, luidt de vraag: 'En hoe denk je het op te lossen?' De 'straf' zal dan in het licht komen te staan van 'herstellen': soms daadwerkelijk de (fysieke) schade herstellen, soms het vertrouwen weer winnen, enzovoort.

Toezicht bij ons op school

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Leerlingen hebben (naast gelegenheid om te oefenen met zelfstandigheid en naast ondersteuning daarbij van volwassenen) ook altijd toezicht nodig. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Tevens hebben ze het nodig dat deze regels geoefend, benoemd en uitgelegd worden. Wanneer een kind zich bijvoorbeeld niet aan een regel houdt, kan dit ook worden gezien als dat dit kind een vaardigheid te leren heeft. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht en dus onvoldoende 'leiding' is, onveiligheid in een groep leerlingen sluipen.

De risicovolle periodes op een schooldag zijn de overgangen van bijvoorbeeld de klas naar het gymlokaal of naar het schoolplein, de pauzes op het plein, het overblijven en de tijdstippen vlak voor of vlak na het begin van de

school. Wij hebben met ons team duidelijke afspraken gemaakt rondom het toezicht op verschillende plekken gebeurtenissen. Deze afspraken worden vaak nog eens besproken op de momenten dat deze situaties zich voordoen:

- schoolplein (bij in- en uitgaan van de school)
- schoolplein (pauzes)
- de trappen in school (bij binnenkomst, in pauzes en naar huis gaan)
- naar de gymzaal lopen
- bij feesten en voorstellingen in de speelzaal of op de trap
- de toiletten
- de gangen bij het in- en uitgaan van de klassen.

Behalve de afspraken die we als team hebben gemaakt over ons eigen gedrag bij het toezicht, hebben we samen met de leerlingen geformuleerd welk gedrag van de leerlingen in welke situaties wordt verwacht.

Bij het in- en uitgaan van de school:

Op De Koekoek vinden we het belangrijk dat de kinderen, de ouders en andere bezoekers zich welkom voelen in onze school. We willen aan de kinderen laten merken dat elk kind ertoe doet. Het is belangrijk dat jij er bent! Het in- en uitgaan van de school is een uitgelezen kans om op een ontspannen manier contact te maken met kinderen én ouders uit verschillende groepen. Alle professionals in de school zijn hier zowel in de ochtend als in de middag bij betrokken. We hebben hierover de volgende specifieke afspraken gemaakt:

- De entree van de school ziet er uitnodigend en verzorgd uit.
- Er zijn afspraken over de tijd waarop de deur open- en dichtgaat en wie deze opent en kinderen en ouders verwelkomen en goedemorgen te wensen.
- De leerkrachten verwelkomen de kinderen bij de ingang van het lokaal.
- Alle professionals hebben een vaste plek bij het in- (en uit) gaan van de school. Zij houden daarbij ook goed zicht op de trappen en gangen.
- De leerkrachten voelen zich verantwoordelijk voor alle kinderen en stralen dit ook uit.
- Er wordt op een vriendelijke doch duidelijke manier omgegaan met toelaters. Hier zijn afspraken over gemaakt.
- Om 12.00 en 15.00 uur lopen er elke dag leerkrachten of andere professionals mee 'naar buiten' en gebruiken deze gelegenheid om contact te maken met ouders.

Bij bewegingsonderwijs

- We lopen op een afgesproken manier naar de gymzaal en terug naar de school.

- In de kleedkamers gedragen we ons volgens duidelijk afgesproken regels.
- We helpen bij het klaarzetten en opruimen van de materialen.
- Bij binnenkomst begroeten we de gymleerkracht.
- Conflict lossen we met elkaar en altijd op.

Op de gang

- We lopen op een rustige manier op de gang.
- We gaan via afgesproken routes naar onze klas.
- We geven elkaar de ruimte op de gang
- We dragen zorg voor elkaar en de netheid van de gang.

Tijdens een voorstelling/uitje

- Voorafgaande aan een voorstelling bespreken we de actieve luisterhouding. (Zoals besproken bij de “afspraken in de groep”)
- We kijken met respect naar een voorstelling. Ook in de momenten dat we iets minder leuk vinden.
- We zijn ons er bewust van dat we te gast zijn gedragen ons hiernaar.
- We geven opstekers aan het einde van een voorstelling.

Als we merken dat in specifieke situaties meer nodig is, bijvoorbeeld bij grensoverschrijdend gedrag, dan handelen we volgens de schoolregels en de diverse protocollen en aanpakken die we binnen ons bestuur en onze school hebben. Door het tijdig signaleren en effectief aanpakken van veiligheidsrisico's, grensoverschrijdend gedrag, pesten en incidenten doen we ons best de gevolgen ervan voor de slachtoffers zo veel mogelijk beperken.

Incidenten die de fysieke of sociale veiligheid betreffen worden altijd geregistreerd in notities op de leerlingenkaart in ParnasSys.

Bij vermoedens van kindermishandeling handelen we conform de 5 stappen in de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. (Zie bijlage 1)

Iedere medewerker actueel op de hoogte De sociaal en fysieke veilige omgeving binnen de school maken we met elkaar. We realiseren ons dat het van belang is om binnen het team een gezamenlijke visie te hebben waarin we onze kernwaarden uitdragen, regels en afspraken maken en naleven en daarin een rolmodel te zijn voor onze leerlingen. We vinden het van groot belang dat ieder die op onze school werkzaam is goed op de hoogte is van deze visie, regels en afspraken en bijbehorende protocollen. Het is daarbij van het grootste belang dat alle medewerkers, goed op de hoogte zijn van de vindplaats hiervan. Er is een kwaliteitskaart Vreedzaam & democratisch burgerschap en “nieuwe” leerkrachten worden door de coördinator Vreedzaam geïnformeerd. De kwaliteitskaart is te vinden op Sharepoint – De Koekoek – organisatie - kwaliteitskaarten	- Inductiebeleid op schoolniveau - Kwaliteitskaart Sociaal emotioneel Kwaliteitskaart Sociaal Emotionele ontwikkeling - OBS De Koekoek.docx (sharepoint.com)
Inzicht en monitoring Onze school heeft een goed en steeds actueel beeld van de beleving van de sociale veiligheid op school door monitoring onder leerlingen. We voeren jaarlijks de sociale veiligheidsmeting uit onder de leerlingen in onze bovenbouw. Deze wisselen we uit met de inspectie. Daarnaast analyseren we de uitkomsten hiervan en zetten waar nodig interventies in. We publiceren deze uitkomsten via VenstersPO op Scholen op de Kaart. Als we tussentijds signalen krijgen van onveiligheid zijn we hierop alert en acteren we hierop. We streven naar optimale arbeidsomstandigheden voor het personeel. Het arbobeleid is gericht op waarborging van de veiligheid en gezondheid van medewerkers en op het voorkomen en beheersen van psychosociale arbeidsbelasting. De veiligheidsbeleving van medewerkers monitoren we middels de kwaliteitsvragenlijsten die eens in de vier jaar worden afgenomen. Ook daarvan maken we een analyse en waar nodig een plan. Om de arbeidsomstandigheden te monitoren vindt er tenminste eens in de vier jaar een Risico-inventarisatie en Evaluatie (RI&E) plaats. De risico-inventarisatie wordt door een externe deskundigen samen met preventiemedewerkers uitgevoerd, onder leiding van de arbo-coördinator. De resultaten van de RI&E worden geanalyseerd en op basis daarvan wordt een plan van aanpak opgesteld. Daarnaast is er een jaarlijkse veiligheidscontrole via arbomeester. De schoolleiding bepaalt jaarlijks of gewijzigde omstandigheden een (gedeeltelijke) herhaling van de RI&E vereisen. In ieder geval wordt jaarlijks een veiligheidscontrole uitgevoerd aan de hand van controlelijsten uit de Arbomeester. Ook op bestuursniveau wordt jaarlijks de sociale veiligheid en in een vierjaarlijkse cyclus de RI&E's van alle scholen gemonitord. Waar nodig worden (bestuursbrede) interventies ingezet.	- www.scholenopdekaart.nl - Beleid - Arbobeleid SPO Utrecht 2017.pdf - Alle documenten (sharepoint.com)

Afgesproken taken en functies binnen de school en bestuur

Op onze school creëren we een sociaal klimaat waarbij medewerkers zich veilig voelen om opmerkelijke signalen te melden bij collega's en/of directie. Daarnaast zijn verschillende medewerkers belast met specifieke functies of taken die te maken hebben met de sociale veiligheid. Deze taken stellen we jaarlijks opnieuw vast en communiceren de namen via onze schoolgids en op onze website.

- Gedragsspecialist: Annette de Leeuw
- Anti-pestcoördinator: Annette de Leeuw
- Klachtcontactpersoon: Monic Wendel en Annette de Leeuw
- Bedrijfshulpverlener (BHV): Fedai Sen, Melanie Meulenbroeks, Lynde Mulders, Lianne Lane, Jelle van Toledo, Inge de Vries, Iris van der Kaap, Kristel Geerling, Koen Sijmons en Ebru Yilmaz.

Binnen SPO Utrecht zijn er veel netwerken van wettelijke en niet-wettelijk verplichte taken/functies, zoals voor de klachtcontactpersonen en de gedragsspecialisten. Binnen de netwerken wordt kennis en ervaring gedeeld. We zorgen ervoor dat medewerkers die belast zijn met specifieke taken op het gebied van veiligheid hiervoor geschoold zijn.

SPO Utrecht beschikt over een klachtenregeling en heeft daarnaast een onafhankelijke externe vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon functioneert als aanspreekpunt bij klachten en gaat onder andere na of door bemiddeling een oplossing kan worden bereikt. Als het probleem niet kan worden opgelost binnen de school, kunt u een klacht indienen bij het bestuur van SPO Utrecht of bij de Landelijke Klachtencommissie (LKC), onderwijsgeschillen.nl, waar SPO Utrecht lid van is.

Binnen SPO Utrecht zijn er twee preventiemedewerkers: Mieke Hartog en Suzanne van Diemen, zij zijn werkzaam op het stafbureau van SPO Utrecht.

Een preventiemedewerker ondersteunt de werkgever bij de zorg voor de dagelijkse veiligheid en gezondheid.

Hij/zij heeft kennis van de arbeidsrisico's van de organisatie en van de te nemen preventieve maatregelen. De preventiemedewerker is de deskundige binnen de organisatie die adviseert over de arbeidsomstandigheden.

Hij/zij is betrokken bij het opstellen van de Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) en het bijbehorende plan van aanpak. Ook speelt de preventiemedewerker een belangrijke rol bij het uitvoeren van de maatregelen die voortkomen uit het plan van aanpak. De preventiemedewerkers kan een vraagbaak zijn voor werknemers. Hij/zij kent de werksituaties en –processen en kan daardoor helpen bij het verkleinen van de risico's.

- [Klachtenregeling-SPO-Utrecht-2017.pdf \(spoutrecht.nl\)](#)
- Klachtenregeling en VP [Regelingen – SPO Utrecht](#)
- [Regelingen – SPO Utrecht](#)

Samenwerking met kern- en ketenpartners In situaties rond sociale veiligheid hebben we een nauwe samenwerking met onze kern- en ketenpartners vanuit het SWV PO, de JGZ, buurtteam, jeugdzorg en de (wijk)politie. SWV: Erna Siegers – ernasiegers@swvutrechtpo.nl Buurtteam: Jorien Walinga- jorienwalinga@jeugd.buurtteamsutrecht.nl JGZ: Mirte Krabbendam – mirte.krabbendam@utrecht.nl/ Gerda Hulleman- g.hulleman@utrecht.nl Leerplicht: Menno Schipper- m.schipper@utrecht.nl	
Afspraken rond privacy Met de invoering van de AVG, is privacy een belangrijk maatschappelijk thema geworden. SPO Utrecht neemt privacy serieus. Op onze scholen volgen meer dan 10.000 leerlingen onderwijs. Ook zijn we werkgever van meer dan 1000 medewerkers. Dit betekent dat we veel persoonsgegevens verwerken. SPO Utrecht is op grond van de AVG eindverantwoordelijk voor het zorgvuldig verwerken van al deze persoonsgegevens. Dit dient zorgvuldig te gebeuren, omdat misbruik van persoonsgegevens grote schade kan berokkenen aan leerlingen, medewerkers en andere betrokkenen bij SPO Utrecht, en ook aan het imago van SPO Utrecht zelf. De visie en uitgangspunten van SPO Utrecht hieromtrent staan beschreven in onze privacyverklaring. Daarnaast is er een externe Functionaris Gegevensbescherming (FG) benoemd, deze is te bereiken via privacy@spoutrecht.nl. Voor de samenwerking en uitwisseling van gegevens met externe (kern)partners maken we gebruik van verwerkersovereenkomsten.	- Privacyverklaring via Privacyverklaring-SPO-Utrecht-juni-2018-.pdf (spoutrecht.nl)

Bijlage 1: De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling op De Koekoek

Het uitgewerkte stappenplan van de meldcode is gebaseerd op de landelijke meldcode.

Stap	Wat?	Wie?	Hoe?
1	In kaart brengen signalen.	leerkracht (LK) intern begeleider (IB) gedragsspecialist (GS)	LK informeert de IB meteen bij vermoedens van kindermishandeling/ huiselijk geweld. (IB brengt gedragsspecialist op de hoogte). LK legt alle signalen zo concreet/ feitelijk mogelijk (geen interpretaties!!) met datum vast in Parnassys. Denk aan: - signalen verwaarlozing/ mishandeling - verslagen van gesprekken - uitspraken van kind/ouders - uitspraken van andere kinderen of ouders over thuissituatie. Hierbij nagaan of naam van deze ouders/kinderen vastgelegd mogen worden, hoeft niet.
2	Collegiale Consultatie.	LK IB GS Buurtteam SWV Schoolarts Leerplicht	LK en IB en/of gedragsspecialist bespreken signalen met buurtteam en of schoolarts. Als ouders nog niet op de hoogte zijn wordt kind anoniem besproken. Ook het AMK (Veilig Thuis) kan worden ingeschakeld voor advies.
3	Gesprek met leerling en/of ouders.	-LK -IB en GS	Bij voorkeur vindt er altijd een gesprek met de ouders plaats, behalve als het kind daardoor in gevaar lijkt te komen. Gesprek kind (met leerkracht): - open gesprek, vermijd suggestieve vragen. Term van kindermishandeling wordt niet gebruikt, behalve als kind dit zelf eerder heeft genoemd. Beloof nooit geheimhouding! Gesprek ouders (met LK en IB of GS): - geef doel aan (zorgen omtrent kind) - geef zoveel mogelijk concrete signalen - laat ouders hierop reageren - bespreek vervolgtraject. Mochten vermoedens worden weggenomen, dan stopt traject hier. Blijven de vermoedens, ga naar stap 4.

4	Wegen kindermishandeling/huiselijk geweld.	LK IB GS Directie	LK/IB/GS bespreken n.a.v. signalen en gesprek mate van risico op mishandeling/geweld. Hierbij kan advies worden gevraagd aan AMK. Bevindingen worden gemeld bij directie.
5	Hulp organiseren of melden.	IB AMK Hulpinstanties	Wanneer ouders hulpverlening toelaten en toestemmen dat school contact heeft met deze hulpverlening hoeft er geen melding bij het AMK worden gedaan. Als de situatie verslechtert, wordt dit vastgelegd in Parnassys en wordt alsnog melding gedaan. Wanneer het kind inderdaad gevaar loopt en er lijkt sprake te zijn van mishandeling wordt in overleg bepaald wie de melding doet bij het AMK. Dit kan de IB-er zijn, maar bijvoorbeeld ook een Schoolarts. Ouders worden op de hoogte gesteld van deze melding in een persoonlijk gesprek met iig de IB. Melding is niet anoniem. Hoe verder na melding? AMK gaat in gesprek met ouders en andere betrokken. Kan besluiten tot vrijwillige hulp maar kan ook melding worden gedaan bij Raad voor Kinderbescherming/ politie.